

Comparison of cultural attitude, belief system and critical thinking between teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan province in Iran

Hassan Gharibi^{*}, Raheleh Rasouli^{**}

Shahin Rahmyan^{***}

Abstract

The present study was conducted with the aim of comparing the cultural attitude, belief system and critical thinking among the teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan province in Iran. This research was comparative- causal method and survey-descriptive in terms of data collection. The statistical population of the present study was all the teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan province in Iran. The statistical sample of the research was 350 people, and multi-stage cluster sampling method was used to select them. In this research, Hofstede's cultural attitude questionnaire (1980), Holland's belief system questionnaire (1998) and Ritex critical thinking questionnaire (2003) were used to measure the research variables. To analyze the research data, the MANOVA test was used using SPSS 22 software. The findings showed that there is only a difference in the subscale of cultural attitude (power distance) between the two groups of teachers in the Kurdistan Region of Iraq and the Kurdistan province in Iran. There is no difference in the other subscales of the system of beliefs and critical thinking in the two groups of teachers in the Kurdistan Region of Iraq and the Kurdistan province in Iran. The teachers of the Kurdistan Region of Iraq have evaluated the distribution of power

* Assistant professor, Department of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran (Corresponding Author), h.gharibi@uok.ac.ir

** phd candidate of educational psychology, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran, waranrasouli@gmail.com

*** M.A of Educational psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran, shahin.rahmyan@gmail.com

Date received: 03/05/2024, Date of acceptance: 14/09/2024

more unfairly compared to the teachers of the Kurdistan province in Iran. It seems that this difference is caused by the difference in background factors affecting the experience and perception of power distance in groups.

Keywords: Cultural attitude, Belief system, Critical thinking, Teachers, Kurdistan, Iraq, Iran.

Introduction

Paying attention to the personality and social characteristics and capabilities of teachers is one of the fundamental concerns of the developed systems. Teachers are influenced by the cultural and value situation of their society, and as one of the most important elements of education, they influence the social and cultural situation of their society. Each person achieves his own cultural attitude, belief system and thinking in the heart of his social and cultural teachings. Teachers' thinking is affected by a complex and multidimensional system of social beliefs that affects their professional performance. Focusing on the beliefs and thinking of teachers leads to the understanding of individual and collective discourses and awareness of perception, judgment and decision-making and creates motivation and action in them. The belief system of teachers plays a significant role in educational performance, a clear and strong professional vision of educational goals and the expansion of their agency, which leads to growth and overall impact on the educational situation. The thinking of teachers plays an important role in the acculturation process and cultural identity of students, the most important requirements for cultural education in teachers are changes in the curriculum of the teacher education system based on prioritizing culture and cultural education, changing the attitude towards the teacher education system and changing the definition of a teacher. And he is a teacher in the education system. It is very important for cultural and social workers to pay attention to the cultural attitude and belief system and people's thoughts in social and psychological analysis. The importance of this issue is due to the important role of cultural attitude and belief system in predicting a wide range of people's behaviors and actions. Belief system of teachers puts their professional and educational perspective under the beam. On the other hand, teachers' critical thinking is an important and effective factor in teachers' professional growth and a new issue in the field of teachers' dynamics. In recent years, this issue has been continuously emphasized by educational systems, and all developed systems have sought to grow and develop the critical thinking of their

243 Abstract

teachers. In addition, the quality of their critical thinking can pave the way for realization of thinking and dynamism for progressive education. The ability and efficiency of teachers in various fields directly affects the socio-educational mechanisms in any society. Many research findings have shown that there is a significant relationship between the cultural attitude of teachers in teaching and the academic progress and learning status of students. In this regard, the current research was conducted with the aim of comparing the cultural attitude, belief system and critical thinking among the teachers of the Kurdistan region of Iraq and the teachers of the Kurdistan region of Iran. The present study was conducted with the aim of comparing the cultural attitude, belief system and critical thinking among the teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan of Iran.

Materials and Methods

This research was comparative- causal method and survey-descriptive in terms of data collection. The statistical population of the present study was all the teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan of Iran. The statistical sample of the research was 350 people, and multi-stage cluster sampling method was used to select them. In this research, Hofstede's cultural attitude questionnaire (1980), Holland's belief system questionnaire (1998) and Ritex critical thinking questionnaire (2003) were used to measure the research variables. To analyze the research data, the MANOVA test was used using SPSS 22 software.

Discussion and result

The findings showed that there is only a difference in the subscale of cultural attitude (power distance) between the two groups of teachers in the Kurdistan Region of Iraq and the Kurdistan Region of Iran. There is no difference in the other subscales of the system of beliefs and critical thinking in the two groups of teachers in the Kurdistan Region of Iraq and the Kurdistan Region of Iran.

Conclusion

The results indicate that the lack of difference in the research variables may be due to the overlap of cultural status, social and religious value system, interactions and cultural and identity mixing of the people of both communities of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan of Iran. The difference in the power distance component in the

teachers of the Kurdistan Region of Iraq compared to the teachers of the Kurdistan Region of Iran, they have evaluated the distribution of power as more unfair. And the lack of difference in the averages of critical thinking dimensions and beliefs in two groups can perhaps be investigated from the perspective of cultural-contextual homogeneity. This dimension shows that the socio-political structure and the ways and means of accessing various opportunities can affect people's attitude about social justice and equality. Power distance is defined as the extent to which subordinate members in organizations in a country expect and accept unequal distribution of power. Considering the conflicting conditions of the political parties in the region, it seems that it has affected the teachers' perception of the distribution of power in the society. As a limitation, since this research was conducted on the teachers of Kurdistan region of Iraq and Kurdistan of Iran, it is necessary to act with caution in generalizing it to other classes and societies. The current research is of a comparative causal type and it is not possible to determine and identify cause/effect relationships. The method of data collection was in the form of a questionnaire and all the limitations related to such a tool were present in the current research. According to the findings of the research, it is suggested that researchers pay attention to other cultural-political-social dimensions and investigate this issue with other tools and methods and design more comparative studies in different societies in the field of education. Carrying out research in other cultures and countries and comparing the results in different dimensions, carrying out research in different ethnicities of the country and comparing them in different dimensions and comparing the value system of teachers in different cultures can also be important for future researches.

Bibliography

- Adili, B., Ameti, M., & Zenki-Dalipi, A. (2023). An Investigation into Teachers' Attitudes to Religious Education in North Macedonia Primary Schools. *Dinamika Ilmu*, 23(2), 291-302.
- Alzoraiki, M., Ahmad, A. R., Ateeq, A. A., Naji, G. M. A., Almaamari, Q., & Beshr, B. A. H. (2023). Impact of Teachers' Commitment to the Relationship between Transformational Leadership and Sustainable Teaching Performance. *Sustainability*, 15(5), 4620.
- Biesta, G., Priestley, M., & Robinson, S. (2015). The role of beliefs in teacher agency. *Teachers and teaching*, 21(6), 624-640.
- Civittillo, S., Juang, L. P., Badra, M., & Schachner, M. K. (2019). The interplay between culturally responsive teaching, cultural diversity beliefs, and self-reflection: A multiple case study. *Teaching and Teacher Education*, 77, 341-351.

245 Abstract

- Correia, C. F., & Harrison, C. (2020). Teachers' beliefs about inquiry-based learning and its impact on formative assessment practice. *Research in Science & Technological Education*, 38(3), 355-376.
- Fives, H., & Buehl, M. M. (2016). Teachers' beliefs, in the context of policy reform. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 3(1), 114-121.
- Han, W., & Abdrahim, N. A. (2023). The role of teachers' creativity in higher education: A systematic literature review and guidance for future research. *Thinking Skills and Creativity*, 101302.
- Holland, J. C., Kash, K. M., Passik, S., Gronert, M. K., Sison, A., Lederberg, M., & Fox, B. (1998). A brief spiritual beliefs inventory for use in quality of life research in life-threatening illness. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 7(6), 460-469.
- Karimzadeh, E., Mohebzadeh, M., Norouzi, M., & Khairinia, H. (2019). Investigating the educational role of the teacher in the education process. *Specialized Quarterly Journal of Applied Studies in Social Sciences and Sociology*, 3(3), 43-56. [in Persian]
- Mehravaran, M., & Safari, A. (2022). Evaluating some beliefs in general culture with Quranic verses. *Quran, Culture and Civilization*, 3(1), 110-135. doi: 10.22034/jksl.2022.344784.1105 [in Persian]
- Mokhtar, A., Maouloud, V. M., Omowunmi, A. K., & Nordin, M. S. B. (2023). Teachers' commitment, self-efficacy and job satisfaction as communicated by trained teachers. *Management in Education*, 37(3), 127-139.
- Muttaqin, I., Tursina, N., Sudrajat, A., Yuliza, U., Novianto, N., Ramadhan, F. F., & Kurnanto, M. E. (2023). The effect of academic supervision, managerial competence, and teacher empowerment on teacher performance: the mediating role of teacher commitment. *F1000Research*, 12.
- Olivos, F., & Yuan, X. (2023). Teachers' beliefs about educational quality: Examining the power of school settings through survey experiments. *Teaching and Teacher Education*, 129, 104140.
- Pakmehr, H., mirdrogi, F., ghanaei, A., & karami, M. (2013). Reliability, Validity and Factor Analysis of Ricketts' Critical Thinking Disposition Scales in High School. *Quarterly of Educational Measurement*, 3(11), 33-54. [in Persian]
- Santos, N. N., Pipa, J., & Monteiro, V. (2023). Analysing grade retention beliefs within teachers' psycho-pedagogic beliefs system. *Teaching and Teacher Education*, 121, 103939.
- Sappa, A. M., Limbong, M., & Kailola, L. G. (2023). Contribution of Teacher Performance Commitment and Motivation on Teacher Work Productivity in SMPN Tana Toraja District. *International Journal of Educational Management and Innovation*, 4(2), 139-155.
- Seashore Louis, K., & Lee, M. (2016). Teachers' capacity for organizational learning: The effects of school culture and context. *School effectiveness and school improvement*, 27(4), 534-556.

- Selvaraja, K., Basri, R., Rashid, A. M., & Abdullah, A. (2023). School culture as predictors of primary schools' performance. *Journal of Research, Policy & Practice of Teachers and Teacher Education*, 13(1), 44-60.
- Shahali, E. H. M., & Halim, L. (2024). The influence of science teachers' beliefs, attitudes, self-efficacy and school context on integrated STEM teaching practices. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 22 (4), 787- 807.
- Shakouri, P., & Badriazarin, Y. (2016). Comparing the Cultural Attitudes of Iran and Turkish Athlete. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 3(4), 35-44. [in Persian]
- Shamshiri, B. (2017). The Role and position of cultural education in teacher Education system. *Research in Teacher Education*, 1 (2), 109-124. [in Persian]
- Siahaan, E. Y. S., Muhammad, I., Dasari, D., & Maharani, S. (2023). Research on critical thinking of pre-service mathematics education teachers in Indonesia (2015-2023): A bibliometric review. *Journal Math Educator Nusantara: Wahana Publikasi Karya Tulis Ilmiah Di Bidang Pendidikan Matematika*, 9(1), 34-50.
- Sihombing, B., & Sijabat, O. P. (2023). Correlation of teacher creativity in teaching with student's learning achievement. *Journal Evaluation in Education (JEE)*, 4(2), 56-61.
- Siri, A., Supartha, I. W. G., Sukaatmadja, I. P. G., & Rahyuda, A. G. (2020). Does teacher competence and commitment improve teacher's professionalism? *Cogent Business & Management*, 7(1), 1781993.
- Wang, D., & Jia, Q. (2023). Twenty years of research development on teachers' critical thinking: Current status and future implications—A bibliometric analysis of research articles collected in WOS. *Thinking Skills and Creativity*, 48, 101252.

مقایسه نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی بین معلمان اقلیم کردستان عراق و استان کردستان در ایران

حسن غریبی*

راهله رسولی**، شهین رحمان***

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی در بین معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران انجام شده است. این پژوهش از لحاظ روش علمی مقایسه ای و از نظر جمع آوری داده ها پیمایشی - توصیفی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه معلمان اقلیم کردستان عراق و استان کردستان در ایران بود. نمونه آماری پژوهش ۳۵۰ نفر بود که برای انتخاب آنها از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای استفاده شد. در این پژوهش برای اندازه گیری متغیرهای تحقیق از پرسشنامه نگرش فرهنگی هافستد (۱۹۸۰)، پرسشنامه نظام باورهای هالند (۱۹۹۸) و پرسشنامه تفکر انتقادی ریتکس (۲۰۰۳) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های استنباطی، آزمون مانوا به کمک نرم افزار SPSS 22 بکارگرفته شد. یافته ها نشان داد که فقط در زیرمقیاس نگرش فرهنگی (فاصله قدرت) بین دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و استان کردستان در ایران تفاوت وجود دارد، در بقیه زیرمقیاس های نظام باورها و تفکر انتقادی در دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و استان کردستان در ایران تفاوت وجود ندارد. معلمان اقلیم کردستان عراق در مقایسه با معلمان استان کردستان در ایران، توزیع قدرت را ناعادلانه تر

* استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران (نویسنده مسئول)، H.gharibi@uok.ac.ir

** دانشجوی دکترای روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران،
waranrasouli@gmail.com

*** کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، shahin.rahmyan@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۴

ارزیابی کرده اند. به نظر می رسد این تفاوت ناشی از تفاوت در عوامل زمینه ای تأثیرگذار بر تجربه و ادراک فاصله قدرت در گروهها باشد.

کلیدواژه‌ها: نگرش فرهنگی، نظام باورها، تفکر انتقادی، معلمان، کردستان، عراق، ایران.

۱. مقدمه

هر انسانی در بطن آموزه های اجتماعی و فرهنگی خود، به یک نگرش خاص فرهنگی دست می یابد. توجه به نگرش فرهنگی افراد در تحلیل های اجتماعی و روانشناختی برای کاغزاران فرهنگی و اجتماعی بسیار حائز اهمیت است. اهمیت این موضوع به دلیل نقش مهم نگرش فرهنگی در پیش بینی طیف وسیعی از رفتارها و کنش های افراد می باشد. به مجموعه باورها، عقاید، ارزش ها، آداب و رسوم، عادات و هنجارهای مردم متعلق به یک جامعه عمومی که رفتارهای عمومی مردم را شکل می دهد فرهنگ گفته می شود (مهرآوران و صفری، ۱۴۰۱: ۱۱۰). توجه به نگرشها، باورها و تصورات شخصی معلمان به عنوان قابلیت مفید، زمینه ای مهم برای شناخت بهتر نظامهای آموزشی فراهم می کند که کاربست این شناخت ها در نهایت می تواند به تغییر در ماهیت آموزش و فرایند یاددهی یادگیری منجر شود و بر عملکرد تدریس معلمان هم اثر بگذارد (Fives & Buehl, 2016: 114). یکی از مهمترین شاخص هایی که در بررسی کیفیت نظامهای آموزشی بسیار مورد توجه قرار می گیرد، تفکر انتقادی معلمان، دانش آموزان و مدیران است. تفکر انتقادی شامل سازماندهی ذهنی و شرکت در روند قضاوت برای برطرف کردن چالش ها و مشکلات گفته می شود (Siahaan et al. 2023: 34).

تفکر معلمان از یک سیستم پیچیده و چند بعدی باورهای اجتماعی تأثیر می پذیرد که بر عملکرد حرفه ای آنان تأثیر می گذارد (Santos et al. 2023). از منظر معلمان، اعتقاد، افکار و باورهای آنان می تواند بر دانش، عقاید، افکار و رفتار دانش آموزان تأثیر بگذارد (Adili et al. 2023: 291). تمرکز بر فهم باورها و تفکرات معلمان منجر به درک گفتمان های فردی و جمعی و آگاهی از ادراک، قضاوت و شیوه تصمیم گیری آنان می شود که باعث شناخت الگوهای رفتاری ترجیحی معلمان در عمل می گردد. نظام باورهای معلمان نقش بسزایی در عملکرد آموزشی، بینش حرفه ایف درک روشن و قوی از اهداف آموزشی و گسترش عاملیت آنان می شود که منجر به رشد و تأثیر کلی بر وضعیت آموزشی می گردد (Biesta et al. 2015: 624). روش های تدریس و شیوه تعامل آنان در محیط آموزشی تحت تأثیر شرایط

مقایسه نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی ... (حسن غریبی و دیگران) ۲۴۹

شخصی معلمان (ویژگیهای شخصیتی، باورها، خودکارآمدی، نگرش و ...) و شرایط اجتماعی و اکتسابی و شرایط مدرسه (قوانین، حمایت اداری و گروهی و ...) می باشد (Shahali & Halim, 2024: 787).

تفکر انتقادی معلمان شاخص ترین مؤلفه و مهمترین عامل تأثیرگذار در تعلیم و تربیت است که بنیانی برای تربیت خردمندانه و شیوه مناسب مواجهه با مشکلات و بحران های حال و آینده جامعه و آموزش و پرورش می باشد (کریمزاده و دیگران، ۱۳۹۹: ۴۳). از طرفی دیگر تفکر انتقادی معلمان عامل مهم و مؤثر بر رشد حرفه ای معلمان و موضوع جدیدی در زمینه پویایی معلمان است. این موضوع در سال های اخیر به طور مداوم مورد تأکید نظامهای آموزشی بوده است و همه نظامهای توسعه یافته در صدد رشد و گسترش پرورش تفکر انتقادی معلمان خود بوده اند (Wang & Jia, 2023). تفکر معلمان نقش مهمی در فرایند فرهنگ پذیری و هویت فرهنگی دانش آموزان دارد، یکی از اقتضات تربیت فرهنگی در معلمان عبارت از تغییر در برنامه درسی نظام تربیت معلم بر مبنای اولویت دادن به فرهنگ و تربیت فرهنگی، تغییر نگرش به نظام تربیت معلم و تغییر تعریف معلم و معلمی در نظام تعلیم و تربیت می باشد (شمشیری، ۱۳۹۶: ۱۰۹).

پژوهشهای زیادی حاکی از این هستند که نگرش فرهنگی معلمان بر تعهد و عملکرد آنان و کیفیت آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر می گذارد. علاوه بر این نظارت تحصیلی، شایستگی مدیریتی، توانمندسازی معلم، تعهد معلم با نگرش فرهنگی و عملکرد معلم همبستگی مثبت و معناداری دارد (Muttaqin et al. 2023: 1). از آنجائیکه معلمان یکی از کلیدی ترین و تأثیرگذارترین اقشار جامعه در پرورش و توسعه آینده هر کشوری محسوب می شوند و نظر به وجود خلاء پژوهشی که در خصوص متغیرهای این پژوهش وجود دارد، لازم است نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی آنان در پژوهشی به صورت مطالعه تطبیقی بررسی شود. از طرفی، طبق بررسی های بعمل آمده مشخص گردیده که تاکنون مطالعه تطبیقی ای در این زمینه در بین معلمان کردستان ایران و اقلیم کردستان انجام نشده است. با توجه به ضرورت کسب آگاهی از وضع و نقش نظامهای آموزشی در روند پیشرفتهای اجتماعی-اقتصادی توأم با رشد روزافزون فناوریهای اطلاعاتی-ارتباطی و نیز اطلاع از نوآوری و تحولات آموزشی و شناخت مسائل جهانی آموزش و پرورش، انجام پژوهشهای تطبیقی ضرورت دارد. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به مقایسه نگرش های فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی در معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران پرداخته است.

۲. پیشینه پژوهش

سیویتیلو و همکاران (۲۰۱۹) (Civittillo et al., 2019) در پژوهشی به بررسی رابطه پویا بین آموزش مسؤولیت‌پذیری فرهنگی، باورهای تکثرگرایانه فرهنگی معلم و خود انعکاسی در تدریس پرداختند، نتایج نشان داد که همبستگی بالایی بین باورهای تکثرگرایی فرهنگی و مسؤولیت‌پذیری فرهنگی در معلمان وجود داشت، در این میان معلمانی که از پاسخگویی فرهنگی برخوردار بودند در تدریس خود الگوهای دقیق‌تری از خود انعکاسی نشان دادند. در پژوهشی سیشور لوئیس و لی (۲۰۱۶) (Seashore Louis & Lee, 2016) نشان دادند که مؤلفه‌های فرهنگی مدرسه (اعتماد و احترام در بین معلمان، مطبوعات دانشگاهی و حمایت دانش‌آموزان) ظرفیت معلمان را برای یادگیری سازمانی افزایش می‌دهد و همچنین عواملی که در شکل‌گیری ظرفیت یادگیری سازمانی مهم است نقش فرهنگ حرفه‌ای معلمان می‌باشد. سلوارجا و همکاران (۲۰۲۳) (Selvaraja et al., 2023) در پژوهشی به بررسی سطح فرهنگ مدرسه و پیش‌بینی آن نسبت به عملکرد مدرسه از دیدگاه معلمان پرداختند، نتایج نشان می‌دهد که درک فرهنگ مدرسه توسط معلمان به طور معناداری منجر به پیش‌بینی عملکرد مدرسه می‌شود.

اولیووس و یوان (۲۰۲۳) (Olivos & Yuan, 2023) در پژوهشی به توصیف باورهای معلمان در مورد کیفیت آموزشی و تأثیر محیط مدرسه پرداختند، نتایج نشان داد باورهای آنان یکی از مهمترین عوامل تعیین‌کننده کیفیت رابطه، قدرت تصمیم‌گیری و رضایت از درآمد می‌باشد که یکی از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت آموزشی و ویژگی‌های مدارس است. در نتایجی توسط کوریا و هریسون (۲۰۲۰) (Correia & Harrison, 2020) نشان داده شد که باورهای معلمان با نحوه ارائه تدریس و ارزیابی معلمان سازگار است و نظام باورها بر گسترش استقلال دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. الزورایکی و همکاران (۲۰۲۳) (Alzoraiki et al., 2023) در پژوهشی به بررسی نقش میانجی تعهد معلمان به رهبری تحول‌آفرین و عملکرد تدریس پایدار پرداختند نتایج نشان داد رهبری تحول‌آفرین بر تعهد و عملکرد معلمان تأثیر مثبتی نشان داد و در مقابل تعهد معلمان بر عملکرد تدریس و یادگیری پایدار آنان تأثیر مثبتی گذاشت. در پژوهشی ساپا و همکاران (۲۰۲۳) (Sappa et al., 2023) نشان دادند که بین تعهد معلمان و انگیزه کاری معلمان با بهره‌وری کار معلم در عموم مدارس راهنمایی تأثیر مثبت وجود دارد و همچنین هر چه تعهد و انگیزه کاری معلم بالاتر باشد بهره‌وری معلم بالاتر است.

رویکرد فرهنگی معلمان نقش اساسی در رشد حرفه‌ای معلمان و رشد شایستگی دانش آموزان دارد. سیهومبینگ و سجابات (۲۰۲۳) (Sihombing & Sijabat, 2023) به تعیین همبستگی بین نگرش فرهنگی معلم در کلاس و پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانش آموزان پرداختند، نتایج نشان داد که بین نگرش فرهنگی معلمان در تدریس و پیشرفت تحصیلی و وضعیت یادگیری دانش آموزان ارتباط معنی داری وجود دارد. سیری و همکاران (۲۰۲۰) (siri et al., 2020) در پژوهشی به بررسی نقش شایستگی و نگرش معلم بر بهبود عملکرد معلمان حرفه‌ای پرداختند، نتایج نشان داد که تعهد و نگرش معلمان بر عملکرد معلمان حرفه‌ای به طور معناداری تأثیر دارد و تعهد معلم به عنوان واسطه‌ی عملکرد حرفه‌ای و نگرش معلم عمل می‌کند. مختار و همکاران (۲۰۲۳) (Mokhtar et al., 2023) در پژوهشی به بررسی نقش میانجی خودکارآمدی معلمان در رابطه بین رضایت شغلی معلمان مدارس ابتدایی در مالزی پرداختند نتایج نشان داد خودکارآمدی معلمان با نگرش و تعهد معلمان و رضایت شغلی آنان به طور معناداری همبستگی دارد. در پژوهشی هان و عبدالهیم (۲۰۲۳) (Han & Abdrahim, 2023) به نقش خلاقیت معلمان در آموزش عالی پرداختند و نتیجه گرفتند عامل نگرش نقش مهمی در خلاقیت آنان دارد. خلاقیت معلمان نتیجه تعامل بین محیط اجتماعی و ویژگی فردی مؤثر در نگرش فرهنگی آنان می‌باشد.

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر علی مقایسه ای و از نظر جمع آوری داده ها پیمایشی- توصیفی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران بود. نمونه آماری پژوهش با توجه به اینکه جامعه مورد بررسی خیلی وسیع و پژوهش نیز مقایسه ای بود تعداد ۳۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند که با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای صورت گرفت. خوشه ها به ترتیب ناحیه، مدارس و مقطع تحصیلی در نظر گرفته شد. به صورتی که از اقلیم کردستان عراق ۱۷۵ نفر و از کردستان ایران هم ۱۷۵ نفر پس از هم‌تاسازی از نظر مقطع و مدرک و سابقه خدمت انتخاب شدند.

۴. ابزارهای پژوهش

۱. پرسشنامه نگرش فرهنگی هافستد (۱۹۸۰): این پرسشنامه دارای چهار بعد فرهنگی مرد سالاری در مقابل زن سالاری؛ فردگرایی در مقابل جمع گرایی؛ اجتناب از عدم اطمینان؛

فاصله قدرت (توزیع قدرت) است. در مجموع تعداد سوال های این پرسشنامه ۲۵ سوال است. نمره گذاری و امتیاز بندی بدین صورت است که سوالات یک تا نه باهم جمع شده و بر نه تقسیم می شود (مقیاس مرد/زن سالاری). سوالات ده تا چهارده جمع شده و بر پنج تقسیم می شود (مقیاس فرد/جمع گرایی). سوالات پانزده تا نوزده جمع شده و بر پنج تقسیم می شود (مقیاس اجتناب از عدم اطمینان) و سوالات بیست تا بیست و پنج جمع شده و بر شش تقسیم می شود (مقیاس فاصله قدرت). تفسیر نتایج نیز بدین صورت خواهد بود: الف) مردسالاری در مقابل زن سالاری: اگر امتیاز به دست آمده از (MF) بزرگ تر از ۳ باشد فرهنگ مرد سالاری، اگر کوچک تر از ۳ باشد فرهنگ زن سالاری و اگر عدد ۳ باشد یک حالت تعادل فرهنگی وجود دارد. ب) فردگرایی در مقابل جمع گرایی: اگر امتیاز حاصله از (IC) بزرگ تر از ۳ باشد فرهنگ جمع گرایی، کوچک تر از ۳ باشد فرهنگ فرد گرایی و اگر عدد ۳ باشد یک حالت متعادل فرهنگی در این زمینه وجود دارد. ج) اجتناب از عدم اطمینان: اگر امتیاز به دست آمده از (UA) بزرگتر از ۳ باشد فرهنگ اجتناب از عدم اطمینان، کوچک تر از ۳ باشد فرهنگ ریسک پذیری و اگر عدد به دست آمده ۳ باشد یک حالت تعادل در بین این دو فرهنگ نمایان خواهد شد. د) فاصله قدرت (توزیع قدرت): اگر امتیاز حاصله از (PD) بزرگتر از عدد ۳ باشد حکایت از آن خواهد داشت که توزیع قدرت در جامعه ناعادلانه است. اگر امتیاز کوچک تر از عدد ۳ باشد توزیع قدرت حالت عادلانه تری به خود می گیرد و عدد ۳ حاکی از تعادل بین این دو حالت است. پایایی این پرسشنامه در پژوهش شکوری و بدری آذرین (۱۳۹۵) برای مؤلفه مردسالاری-زن سالاری (۰/۷۴۹)؛ فردگرایی-جمع گرایی (۰/۷۳۳)؛ توزیع قدرت (۰/۸۶۷) و عدم اطمینان (۰/۷۶۷) و برای کل پرسشنامه (۰/۸۶۳) بدست آمد.

۲. پرسشنامه نظام باورهای هالند: هالند و همکاران (۱۹۹۸) پرسشنامه نظام باورها را به منظور سنجش باورها و عقاید مذهبی نه چندان آشکار، تهیه کردند. آزمون‌هایی که پیشتر برای ارزیابی نگرش دینی افراد به کار می‌رفتند، بیشتر بر فعالیت‌های مذهبی تکیه داشته و به طور مشخص به باورها و عقاید شخصی فرد نمی‌پرداختند. این آزمون فرم تجدید نظر شده و کوتاه شده پرسشنامه SBI-54R است، که به دلیل طولانی بودن، با استفاده از روش تحلیل ساختاری کوتاه شده است. فرم کنونی پرسشنامه نظام باورها از ۱۵ عبارت تشکیل شده که آزمودنی باید میزان موافقت یا مخالفت خود با هر یک از آن عبارات را در یک مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای مشخص سازد. این ابزار از دو زیر مقیاس تشکیل شده است: زیر مقیاس

اعتقادات و اعمال مذهبی که شامل ۱۰ عبارت و میزان شرکت در مراسمها و اعمال مذهبی و اعتقاد به وجود پروردگار را مورد ارزیابی قرار می دهد و زیر مقیاس حمایت اجتماعی که میزان حمایتی که فرد از گروه دینی و مذهبی خود دریافت می کند را سنجیده و دارای ۵ عبارت است. نمره بالای فرد در این مقیاس نشان دهنده مذهبی بودن وی خواهد بود. در همه ی عبارت به گزینه ی الف صفر؛ گزینه ی ب، ۱ امتیاز، گزینه ی ج، ۲ امتیاز و گزینه ی د ۳ امتیاز تعلق می گیرد. نمرات این آزمون در در بین دامنه ی ۰-۴۵ قرار دارد. نمره ی بالای فرد در این مقیاس بیانگر نقش مهم مذهب در زندگی وی است. سوالات هر زیرمقیاس به شرح زیر می باشد: زیر مقیاس اعتقادات و اعمال مذهبی (۱۰ عبارت): ۱۱، ۱۰، ۶، ۴، ۲، ۱، ۱۵، ۱۴، ۱۲. زیر مقیاس حمایت اجتماعی (۵ عبارت): ۱۳، ۹، ۷، ۵، ۳. Holland et al. (1998) ضریب آلفای کرونباخ کل آزمون را ۰/۹۳، ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس اعتقادات و اعمال مذهبی ۰/۹۲ و ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس حمایت اجتماعی ۰/۸۹ ذکر کرده اند و اعتبار همگرایی پرسشنامه را از طریق همبستگی بالای این آزمون با دو ابزار دیگر سنجش تمایلات مذهبی مقیاس درونی جهت گیری مذهبی ۰/۸۴ و ۰/۸۲ ذکر کرده اند.

۳. پرسشنامه تفکر انتقادی ریتکس (۲۰۰۳): فرم اصلی این آزمون تفکر انتقادی توسط ریتکس ساخته شده است. این مقیاس دارای ۳۳ سوال و شامل ۳ زیر مقیاس است. قسمت اول شامل ۱۱ سؤال برای سنجش مقیاس خلاقیت، قسمت دوم شامل ۹ سؤال در مقیاس بالندگی و قسمت سوم شامل ۱۳ سؤال برای مقیاس تعهد است، که آزمودنی براساس مقیاس ۵ گزینه ای به آن پاسخ می گوید. مولفه های پرسشنامه شامل سه زیرمقیاس می باشد: الف: مقیاس خلاقیت (سوالات ۱ تا ۱۱). ب: مقیاس بالندگی (۱۲ تا ۲۰). ج: مقیاس تعهد (۲۱ تا ۳۳). نمره گذاری پرسشنامه نیز بدین صورت است: ۱ = کاملاً مخالف، ۲ = مخالف، ۳ = نامشخص، ۴ = موافق، ۵ = کاملاً موافق. در رابطه با پایایی این پرسشنامه در پژوهش پاک مهر و دیگران (۱۳۹۲) نشان داد که مولفه خلاقیت (۰/۷۹)، بلوغ شناختی (۰/۷۵)، درگیری ذهنی (۰/۸۹) و گرایش به تفکر انتقادی (۰/۸۶) بدست آمد.

برای تحلیل داده ها در سطح آمار توصیفی از شاخص های آماری میانگین، خطای استاندارد میانگین، انحراف استاندارد، واریانس، فراوانی و درصد فراوانی، در سطح استنباطی نیز متناسب با سنجش داده ها و مفروضات آماری از آزمون تحلیل واریانس (مانوا) استفاده گردید. برای آزمون ها از نرم افزار SPSS 22 استفاده شد.

۵. یافته‌ها

بیانگر این بود سن معلمان کشور ایران ۱۱/۵۳ درصد افراد ۳۰ سال و کمتر، ۵۷/۶۹ درصد افراد بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۳۰/۷۶ درصد افراد ۴۱ سال و بیشتر و سن معلمان کشور عراق ۱۷/۰۲ درصد افراد ۳۰ سال و کمتر، ۲۹/۷۸ درصد افراد بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۵۳/۱۹ درصد افراد ۴۱ سال و بیشتر بودند. معلمان کشور ایران افراد متاهل ۷۳/۰۷ درصد، افراد مجرد ۲۶/۹۲ درصد و معلمان کشور عراق ۶۸/۰۸ درصد به افراد متاهل، ۳۱/۹۱ درصد به افراد مجرد اختصاص داشت. تحصیلات معلمان کشور ایران، افراد دیپلم ۱۵/۳۸ درصد، فوق دیپلم ۲۶/۹۲ درصد، لیسانس ۲۶/۹۲ درصد، فوق لیسانس ۳۰/۷۶ درصد، و تحصیلات معلمان کشور عراق، ۳۱/۹۱ درصد افراد دیپلم، ۴۰/۴۲ درصد فوق دیپلم، ۲۷/۶۵ درصد افراد لیسانس بودند. میانگین و انحراف استاندارد نگرش‌های فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد نگرش‌های فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی معلمان اقلیم کردستان و کردستان ایران

متغیر	زیر متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد
نگرش فرهنگی	مردسالاری/زن سالاری	معلمان ایران	۳/۲۴	۰/۵۹
		معلمان عراق	۳/۵۳	۰/۸۶
	اجتناب از عدم اطمینان	معلمان ایران	۳/۸۷	۰/۶۶
		معلمان عراق	۴/۳۸	۱/۴۵
	فاصله قدرت	معلمان ایران	۳/۴۱	۰/۷۱
		معلمان عراق	۴/۱۹	۱/۳۵
	فردگرایی/جمع گرایی	معلمان ایران	۳/۸۷	۰/۶۶
		معلمان عراق	۴/۳۸	۱/۴۵
نظام باورها	اعتقادات و اعمال مذهبی	معلمان ایران	۳۳/۱۶	۶/۴۶
		معلمان عراق	۳۱/۱۷	۵/۲۷
	حمایت اجتماعی	معلمان ایران	۱۴/۷۰	۴/۳۱
		معلمان عراق	۱۳/۶۲	۷/۶۴
تفکر انتقادی	اخلاقیت	معلمان ایران	۳۷/۰۶	۱۰/۸۲
		معلمان عراق	۴۱/۱۸	۶/۵۰

مقایسه نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی ... (حسن غریبی و دیگران) ۲۵۵

متغیر	زیر متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد
	بالندگی	معلمان ایران	۳۶/۶۲	۱۷/۵۶
		معلمان عراق	۳۴/۷۸	۱۲/۶۰
	تعهد	معلمان ایران	۵۰/۴۳	۱۱/۸۸
		معلمان عراق	۴۷/۸۱	۷/۷۹

جدول ۲. آزمون لوین جهت بررسی برابری واریانس ها

متغیر	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معناداری
مردسالاری/زن سالاری	۲/۸۷	۱	۳۴۹	۰/۰۹۶
اجتناب از عدم اطمینان	۰/۱۵۳	۱	۳۴۹	۰/۶۹۷
فاصله قدرت	۰/۳۴۳	۱	۳۴۹	۰/۵۶
فردگرایی/جمع گرایی	۰/۱۵۳	۱	۳۴۹	۰/۶۹۷
اعتقادات و اعمال مذهبی	۱/۲۲۳	۱	۳۴۷	۰/۲۷۳
حمایت اجتماعی	۰/۱۶۸	۱	۳۴۷	۰/۶۸۳
خلاقیت	۲/۴۲	۱	۳۴۶	۰/۱۴۵
بالندگی	۲/۱۴	۱	۳۴۶	۰/۱۴۹
تعهد	۲/۰۱	۱	۳۴۶	۰/۱۵۷

در جدول ۲- نتایج آزمون لوین جهت بررسی برابری واریانس های زیرمقیاس های نگرش های فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی نشان داده شده است. طبق نتایج پیش فرض برابری واریانس ها رد نمی شود.

جدول ۳. نتایج آزمون باکس

متغیر	آزمون باکس	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معناداری
نگرش های فرهنگی	۷/۲۱	۱/۵۲	۳	۵۹۲۱۳/۶۹	۰/۱
نظام باورها	۱/۲۱	۰/۵۲۶	۳	۵۹۲۱۳/۶۹	۰/۳۲
تفکر انتقادی	۱/۲۹	۱/۷۱	۶	۵۴۰۶/۱۰۸	۰/۱۸

در جدول ۳- نتایج آزمون باکس جهت بررسی برابری کواریانس متغیرهای نگرش های فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی نشان داده شده است. طبق نتایج پیش فرض برابری کواریانس ها رد نمی شود.

جدول ۴. نتایج تحلیل چند متغیره

متغیر	پیش آزمون	مقدار	F	معناداری	اندازه اثر
نگرش فرهنگی	اثر پیلایی	۰/۱۶	۳/۳۵۳	۰/۰۲۶	۰/۱۶
	اثر لامبدای ویلکز	۰/۸۴	۳/۳۵۳	۰/۰۲۶	۰/۱۶
	اثر هاتلینگ	۰/۱۹	۳/۳۵۳	۰/۰۲۶	۰/۱۶
	ریشه روی	۰/۱۹	۳/۳۵۳	۰/۰۲۶	۰/۱۶
نظام باورها	اثر پیلایی	۰/۰۲۸	۰/۹۳۴	۰/۳۹۸	۰/۰۲۸
	اثر لامبدای ویلکز	۰/۹۷۲	۰/۹۳۴	۰/۳۹۸	۰/۰۲۸
	اثر هاتلینگ	۰/۰۲۸	۰/۹۳۴	۰/۳۹۸	۰/۰۲۸
	ریشه روی	۰/۰۲۸	۰/۹۳۴	۰/۳۹۸	۰/۰۲۸
تفکر انتقادی	اثر پیلایی	۰/۱۱۴	۲/۰۹۸	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴
	اثر لامبدای ویلکز	۰/۸۱۶	۲/۰۹۸	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴
	اثر هاتلینگ	۰/۱۲۸	۲/۰۹۸	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴
	ریشه روی	۰/۱۲۸	۲/۰۹۸	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴

مندرجات جدول ۴ نشان می دهد که بصورت کلی با توجه به سطح معناداری بدست آمده در متغیر نگرش فرهنگی در دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین اطلاعات جدول نشان می دهد که متغیر نظام باورها و تفکر انتقادی در دو گروه معلمان کردستان ایران و اقلیم کردستان عراق حاکی از این بوده که بین دو گروه تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۵. مقایسه زیرمقیاس های متغیر نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی پژوهش در دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران

متغیر	منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	اندازه اثر
نگرش فرهنگی	مردسالاری/زن سالاری	۱/۰۷۱	۱	۱/۰۷۱	۱/۷۱۷	۰/۱۹۶	۰/۰۳

مقایسه نگرش فرهنگی، نظام باورها و تفکر انتقادی ... (حسن غریبی و دیگران) ۲۵۷

متغیر	منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	اندازه اثر
	اجتناب از عدم اطمینان	۳/۲۲۸	۱	۳/۲۲۸	۲/۰۱۴	۰/۱۶۲	۰/۰۳۵
	فاصله قدرت	۷/۴۹۱	۱	۷/۴۹۱	۵/۲۳۷	۰/۰۲۶	۰/۰۸۷
	فردگرایی/جمع گرایی	۳/۲۲۸	۱	۳/۲۲۸	۲/۰۱۴	۰/۱۶۲	۰/۰۳۵
نظام باورها	اعتقادات و اعمال مذهبی	۶۱/۹۱۵	۱	۶۱/۹۱۵	۱/۸۹۶	۰/۱۷۳	۰/۰۲۸
	حمایت اجتماعی	۱۸/۴۶۴	۱	۱۸/۴۶۴	۰/۴۱۲	۰/۵۲۳	۰/۰۰۶
تفکر انتقادی	خلاصیت	۱۹۰/۲۱۷	۱	۱۹۰/۲۱۷	۲/۹۵۹	۰/۰۹۱	۰/۰۵۵
	بالندگی	۳۷/۸۶	۱	۳۷/۸۶	۰/۱۸۷	۰/۶۶۸	۰/۰۰۴
	تعهد	۷۷/۰۶۶	۱	۷۷/۰۶۶	۰/۹۱۲	۰/۳۴۴	۰/۰۱۸

اطلاعات مندرج در جدول ۵ نشان می دهد که مقایسه زیرمقیاس های نگرش فرهنگی بین دو گروه معلمان کردستان ایران و اقلیم کردستان عراق حاکی از این بوده که فقط تفاوت فاصله قدرت بین دو گروه معنادار بوده است و سایر زیرمقیاس های نظام باورها و تفکر انتقادی در دو گروه معلمان کردستان ایران و اقلیم کردستان عراق تفاوت معناداری نشان نداده اند. یعنی سطح معنی داری در این زیرمقیاسها بزرگتر از ۰/۰۵ است. در مورد زیرمقیاس خلاصیت در متغیر نظام باورها اگر چه به نسبت سایر زیرمقیاسهای این متغیر تفاوت بیشتری در مقایسه نشان می دهد، اما این تفاوت از آنجا که سطح معنی داری آن ۰/۰۹۱ است و بزرگتر از ۰/۰۵ می باشد، از نظر آماری معنادار نیست.

۶. بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر بیانگر این بود که از نظر نگرش فرهنگی بین دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده زیرمقیاس های نگرش فرهنگی (مردسالاری/زن سالاری، اجتناب از عدم اطمینان، فاصله قدرت و فردگرایی/جمع گرایی) در دو گروه معلمان اقلیم کردستان و کردستان ایران حاکی از این بود که در مقیاس فاصله قدرت بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد و در سایر

زیرمقیاس‌های نگرش فرهنگی (مردسالاری/زن سالاری، اجتناب از عدم اطمینان و فردگرایی/جمع گرایی) در دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران تفاوت معناداری وجود ندارد. این نتایج با نتایج به دست آمده پژوهش Seashore Louis & Lee (2016) , (2019) , Selvaraja et al. (2023) , Civitillo et al. (2019) , شمشیری (۱۳۹۶) همسویی دارد. از آنجا که امتیاز حاصله از ارزیابی بزرگتر از عدد ۳ بود حکایت از آن دارد که توزیع قدرت در جامعه ناعادلانه است. اگر امتیاز کوچک تر از عدد ۳ باشد توزیع قدرت حالت عادلانه تری به خود می‌گیرد و عدد ۳ حاکی از تعادل بین این دو حالت است. بر این اساس با توجه به تفاوت میانگین دو گروه در این مقیاس و بالاتر بودن نمره میانگین معلمان اقلیم کردستان به نظر می‌رسد که معلمان اقلیم بیشتر از معلمان کردستان ایران توزیع قدرت را ناعادلانه تر می‌دانند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که این بعد با این واقعیت سر و کار دارد که افراد در جوامع مختلف از نظر فاصله قدرت برابر نیستند. این بعد نشان می‌دهد که ساختار سیاسی-اجتماعی و شیوه‌ها و روشهای دسترسی به فرصت‌های گوناگون می‌تواند نگرش افراد را در مورد عدالت و برابری اجتماعی تحت تاثیر قرار دهد. فاصله قدرت این طور تعریف می‌شود که به چه میزان اعضای فرودست در سازمانها در یک کشور، توزیع نابرابر قدرت را انتظار دارند و می‌پذیرند. پس از سقوط صدام معادلات قدرت بطور کلی در عراق تغییر کرد، به تبع آن اوضاع سیاسی-اجتماعی در اقلیم هم دگرگون شد. با فراهم شدن امکان اداره اقلیم توسط احزاب کردی ابتدا این امید وجود داشت که شرایط بسیار بهتر از قبل خواهد شد. اگر چه تا حدود زیادی از برخی جنبه‌ها استقبال زیادی از این اتفاق شکل گرفت اما به مرور با توجه به ساختار سستی دو حزب حاکم (پارتی و اتحادیه میهنی) و نیز سهم خواهی‌ها و فسادهای اداری - اقتصادی این دو حزب، نارضایتی‌ها و شکاف طبقاتی و صنفی بین اعضای جامعه و منتسبان به آن احزاب بیشتر شد. با توجه به شرایط متعارض احزاب سیاسی در اقلیم و فاصله و تبعیض اجتماعی رایج در آن جامعه منتقدان این وضعیت، توزیع قدرت و فرصت را ناعادلانه برآورد می‌کنند. به نظر می‌رسد بر ادراک معلمان از توزیع قدرت در جامعه اثر گذاشته است.

در متغیر نظام باورها بین دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران تفاوت وجود نداشت. با توجه به نتایج به دست آمده زیر مقیاس‌های نظام باورها (اعتقادات و اعمال مذهبی، حمایت اجتماعی) در دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران حاکی از این بود که بین دو گروه تفاوت معناداری وجود ندارد. این نتایج با نتایج به دست

آمده پژوهش (Fives, Adili et al. (2023), Olivos & Yuan (2023), Shahali & Halim (2024), Buehl (2016), & Correia & Harrison (2020) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که تجانس فرهنگی، تعاملات بین فرهنگی، مجاورت و پیوند جغرافیایی اقلیم با کردستان ایران و نیز اشتراک در نمادها و نظام ارزشهای دینی باعث شده که تفاوتی در نظام باورها وجود ندارد و اشتراکات زیاد بین این دو جغرافیا توانسته بر این موضوع تاثیر بگذارد. از دیرباز تعامل و پیوند اجتماعی - فرهنگی بین دو ناحیه بسیار زیاد بوده است. تعاملات و مراودات فراوان مردمان، ازدواج، معاملات و پیوستگی های عمیق تاریخی و فرهنگی به نظر می‌رسد باعث شده است که اشتراکات فکری و ارزشی بالایی در بین آنان به چشم بخورد، در نتیجه می‌توان گفت مرزهای جغرافیایی و ژئوپولیتیک نتوانسته است از حیث نظام باورها و ارزشها چندان اثرگذار باشد و این باعث شده که تفاوت معناداری را از منظر نظام باور و ارزشها در این افراد نتوان دید.

یافته‌ها بیانگر این بود که در متغیر تفکر انتقادی بین دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران تفاوت وجود نداشت. با توجه به نتایج به دست آمده زیر مقیاس‌های تفکر انتقادی (خلاقیت، بالندگی و تعهد) در دو گروه معلمان اقلیم کردستان و کردستان ایران حاکی از این بود که بین دو گروه تفاوت معناداری وجود ندارد. شواهد حاکی از این بود که در زیرمقیاس خلاقیت سطح معنی‌داری با سایر زیرمقیاسها فرق داشت اما این تفاوت معنادار نبود. این نتایج با نتایج به دست آمده پژوهش (Sappa et al. (2023), Sihombing & Siabat (2023), Mokhtar et al. (2023), Muttaqin et al. (2023), Siri et al. (2023), Wang & Jia (2023), Alzoraiki et al. (2023) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت از آنجا که زمینه‌ها و بسترهای فرهنگی و ساختاری در هر دو گروه تفاوت چندانی ندارند و نیز تشابهات زیادی از نظر فاکتورهای دخیل در شکل‌گیری تفکر انتقادی در هر دو نظام وجود دارد، بنابراین معنادار نبودن تفاوت این دو گروه از معلمان در مقیاسه طبیعی به نظر می‌رسد. تفکر انتقادی تحت تأثیر عوامل زیادی از جمله زمینه‌های تاریخی اندیشه و تفکر در جوامع، ساختار و نظام سیاسی دموکراتیک، نظام آموزشی پویا و توسعه‌گرا و احساس امنیت می‌تواند جایگاه مناسب و مطلوب خود را در نظام آموزشی و فرهنگ بیابد. با توجه به این که زمینه‌های تربیتی و فرهنگی و آموزه‌ای اجتماعی در هر دو گروه از معلمان چندان تفاوتی ندارد، می‌توان گفت که دلایل معنادار نشدن تفاوت متغیر تفکر انتقادی بین دو گروه معلمان اقلیم کردستان عراق و کردستان ایران ناشی از این موضوع می‌باشد. به مثابه محدودیت تحقیق از آنجا که این تحقیق در بین دو گروه از معلمان در ایران و

اقلیم کردستان انجام شده، در تعمیم نتایج آن به سایر اقشار و جوامع باید با احتیاط عمل کرد. پیشنهاد می‌شود که محققان دیگر در راستای نتایج این تحقیق و شناخت بیشتر از نظامهای آموزشی و عناصر اصلی آن به بررسی این موضوع با لحاظ نمودن متغیرها، ابزارها، روشها و نمونه های دیگری بپردازند.

سپاسگزاری

از همکاری همه معلمان و همکاران محترمی که در انجام مقاله کمک کردند کمال تشکر و قدردانی داریم.

کتابنامه

- پاک‌مهر، حمیده؛ میردورقی، فاطمه؛ غنایی چمن آباد، علی و کرمی، مرتضی. (۱۳۹۲). رواسازی، اعتباریابی و تحلیل عاملی مقیاس گرایش به تفکر انتقادی ریکتس در مقطع متوسطه. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، ۳(۱۱)، ۳۳-۵۴.
- شکوری، پرویز و بدری آذرین، یعقوب. (۱۳۹۵). مقایسه‌ی نگرشهای فرهنگی بین ورزشکاران کشور ایران و ترکیه. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۳(۱۲)، ۳۵-۴۴.
- شمشیری، بابک. (۱۳۹۶). نقش و جایگاه تربیت فرهنگی در نظام تربیت معلم. نشریه: مطالعات سیاست گذاری تربیت معلم (پژوهش در تربیت معلم)، ۱(۲)، ۱۲۴-۱۰۹.
- کریمزاده، عنایت؛ محب‌زاده، مجید؛ نوروزی، مهدیه و خیری‌نیا، حسینعلی. (۱۳۹۹). بررسی نقش تربیتی معلم در فرآیند تعلیم و تربیت. فصلنامه علمی تخصصی مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه شناسی، ۳(۳)، ۴۳-۵۶.
- مهرآوران، محمود و صفری، احمد. (۱۴۰۱). سنجش برخی از باورها در فرهنگ عمومی با آیات قرآن. قرآن، فرهنگ و تمدن، ۳(۱)، ۱۱۰-۱۳۵.

- Adili, B., Ameti, M., & Zenki-Dalipi, A. (2023). An Investigation into Teachers' Attitudes to Religious Education in North Macedonia Primary Schools. *Dinamika Ilmu*, 23(2), 291-302.
- Alzoraiki, M., Ahmad, A. R., Ateeq, A. A., Naji, G. M. A., Almaamari, Q., & Beshr, B. A. H. (2023). Impact of Teachers' Commitment to the Relationship between Transformational Leadership and Sustainable Teaching Performance. *Sustainability*, 15(5), 4620.
- Biesta, G., Priestley, M., & Robinson, S. (2015). The role of beliefs in teacher agency. *Teachers and teaching*, 21(6), 624-640.

- Civitillo, S., Juang, L. P., Badra, M., & Schachner, M. K. (2019). The interplay between culturally responsive teaching, cultural diversity beliefs, and self-reflection: A multiple case study. *Teaching and Teacher Education*, 77, 341-351.
- Correia, C. F., & Harrison, C. (2020). Teachers' beliefs about inquiry-based learning and its impact on formative assessment practice. *Research in Science & Technological Education*, 38(3), 355-376.
- Fives, H., & Buehl, M. M. (2016). Teachers' beliefs, in the context of policy reform. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 3(1), 114-121.
- Han, W., & Abdrahim, N. A. (2023). The role of teachers' creativity in higher education: A systematic literature review and guidance for future research. *Thinking Skills and Creativity*, 101302.
- Holland, J. C., Kash, K. M., Passik, S., Gronert, M. K., Sison, A., Lederberg, M., & Fox, B. (1998). A brief spiritual beliefs inventory for use in quality of life research in life-threatening illness. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 7(6), 460-469.
- Mokhtar, A., Maouloud, V. M., Omowunmi, A. K., & Nordin, M. S. B. (2023). Teachers' commitment, self-efficacy and job satisfaction as communicated by trained teachers. *Management in Education*, 37(3), 127-139.
- Muttaqin, I., Tursina, N., Sudrajat, A., Yuliza, U., Novianto, N., Ramadhan, F. F., & Kurnanto, M. E. (2023). The effect of academic supervision, managerial competence, and teacher empowerment on teacher performance: the mediating role of teacher commitment. *F1000Research*, 12.
- Olivos, F., & Yuan, X. (2023). Teachers' beliefs about educational quality: Examining the power of school settings through survey experiments. *Teaching and Teacher Education*, 129, 104140.
- Santos, N. N., Pipa, J., & Monteiro, V. (2023). Analysing grade retention beliefs within teachers' psycho-pedagogic beliefs system. *Teaching and Teacher Education*, 121, 103939.
- Sappa, A. M., Limbong, M., & Kailola, L. G. (2023). Contribution of Teacher Performance Commitment and Motivation on Teacher Work Productivity in SMPN Tana Toraja District. *International Journal of Educational Management and Innovation*, 4(2), 139-155.
- Seashore Louis, K., & Lee, M. (2016). Teachers' capacity for organizational learning: The effects of school culture and context. *School effectiveness and school improvement*, 27(4), 534-556.
- Selvaraja, K., Basri, R., Rashid, A. M., & Abdullah, A. (2023). School culture as predictors of primary schools' performance. *Journal of Research, Policy & Practice of Teachers and Teacher Education*, 13(1), 44-60.
- Shahali, E. H. M., & Halim, L. (2024). The influence of science teachers' beliefs, attitudes, self-efficacy and school context on integrated STEM teaching practices. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 22 (4), 787- 807.
- Siahaan, E. Y. S., Muhammad, I., Dasari, D., & Maharani, S. (2023). Research on critical thinking of pre-service mathematics education teachers in Indonesia (2015-2023): A bibliometric

review. Jurnal Math Educator Nusantara: Wahana Publikasi Karya Tulis Ilmiah Di Bidang Pendidikan Matematika, 9(1), 34-50.

Sihombing, B., & Sijabat, O. P. (2023). Correlation of teacher creativity in teaching with student's learning achievement. Journal Evaluation in Education (JEE), 4(2), 56-61.

Siri, A., Supartha, I. W. G., Sukaatmadja, I. P. G., & Rahyuda, A. G. (2020). Does teacher competence and commitment improve teacher's professionalism? Cogent Business & Management, 7(1), 1781993.

Wang, D., & Jia, Q. (2023). Twenty years of research development on teachers' critical thinking: Current status and future implications—A bibliometric analysis of research articles collected in WOS. Thinking Skills and Creativity, 48, 101252.

